

R.M. Mc Cheyne

HET ARGLISTIGE HART

„Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen? Ik, de HEERE, doorgrond het hart, en proef de nieren; en dat, om een iegelijk te geven naar zijn wegen, maar de vrucht van zijn handelingen.” (Jeremia 17 : 9 en 10).

I. De toestand van het natuurlijke hart. (vers 9).

Dit is een nauwkeurige beschrijving van het natuurlijke hart van een mens: het hart van Adam, voordat hij gevallen was, was geheel anders. „God heeft de mens recht gemaakt.” Zijn ziel was helder en hemels. Zij was gericht op Goddelijke dingen. De mens zag hun heerlijkheid onbewolkt en onverduisterd. Zijn hart was oprecht voor God. Zijn genegenheden stroomden liefelijk en in volheid de Heere toe. Hij beminde God zoals God beminde hij haatte zoals God haatte. Er was toen geen arglistigheid in zijn hart. Het was doorschijnend als kristal. Hij had niets te verbergen. Er was geen boosheid in zijn hart, geen drijfveer tot haat, lusten, of hoogmoed. Hij kende zijn eigen hart. Hij kon duidelijk in deszelfs diepste schuilhoeken zien, want het was een weerschijn van Gods hart.

Toen Adam zondigde, werd zijn hart veranderd. Toen hij de gunst Gods verloor, verloor hij het beeld Gods. Zo ook als Nebukadnézar plotseling het hart van een beest kreeg, zo ook kreeg Adam plotseling een hart in het beeld van de duivel. En van die tijd is de beschrijving: *„Arglistig is het hart meer dan enig ding, ja dodelijk is het.”* (vers 9).

1. Het is „arglistig meer dan enig ding.”

Arglistigheid is een van de eerste bestanddelen van het natuurlijke hart. Het is voller van arglistigheid dan enig voorwerp. Wij noemen soms de zee arglistig. Des avonds schijnt de zee volkomen kalm, of er is een zachte rimpeling op de wateren, en de wind waait gunstig; gedurende de nacht echter kan zich een storm verheffen en de verraderlijke golven worden nu als hemelhoge bergen, die het schip bedekken. Maar het hart is arglistig meer dan enig ding, verraderlijker dan de verraderlijke zee. De wolken zijn dikwijls zeer bedrieglijk. Menigmaal, in tijden van droogte, beloven zij regen; maar zij bewijzen waterloze wolken te zijn, en de landman wordt teleurgesteld; menigmaal schijnen de wolken kalm en bestendig, maar, voordat de morgen aanbreekt, breken de

regenstromen los. Maar het hart is arglistig meer dan enig ding. Vele dieren zijn arglistig. De slang is listiger dan enig dier des velds; somtijds schijnt ze heel onschuldig, maar plotseling grijpt zij u aan en brengt u een dodelijke wonde toe. Nochtans is het natuurlijke hart arglistiger dan een slang, meer dan enig ding. Het is arglistig op tweeërlei wijze: in het bedriegen van anderen, en van zichzelf.

a. In het bedriegen van anderen. Ieder natuurlijk mens is een huichelaar. Hij is verschillend in wezenlijkheid van wat hij schijnt te zijn. Ik vermeet mij te zeggen, dat er heden geen natuurlijk mens tegenwoordig is in zijn ware kleur. Indien ieder natuurlijk mens, hier tegenwoordig, zijn mom zou afwerpen en verschijnen zoals hij in wezenlijkheid is, zou deze kerk meer, gelijken op de poorten van de hel dan op de poorten des hemels. Indien ieder onrein mens eens zijn hart moest blootleggen, en zijn verfoeilijke, onreine begeerten en gedachten openbaren; indien ieder oneerlijk man nu zijn hart moest openleggen en ons al zijn bedriegerijen, zijn hebzucht, zijn lage begeerten liet zien; indien ieder trotse en zelfzuchtige nu eens moest tonen wat er onder zijn mantel of onder dat zijden kleed geschiedt ons liet zien de laaghartige plannen van ijdelheid en begeerten naar roem; indien iedere ongelovige onder u openlijk moest doen aanschouwen zijn haat tegen Christus en het gezegende Evangelie, o, welk een hel zou deze plaats schijnen te zijn! En is dit niet zo? Omdat de natuurlijke mensen bedrieglijk zijn omdat u een mantel over uw hart trekt, en een zachtzinnig gelaat aanneemt, en met een uitwendige heiligheid het hart van een vijand bedekt. O, uw hart is bedrieglijk meer dan enig ding. Ieder mens is van nature een vleier. Hij zegt andere mensen niet wat hij van hen denkt. Er is geen open eerlijke handeling tussen de natuurlijke mensen in deze wereld. Degene onder u, die iets van deze wereld kent, weet hoe vals de meeste vriendschap is. Veronderstel eens een ogenblik dat ieder natuurlijk mens de waarheid sprak, als hij zijn vrienden ontmoette; veronderstel dat hij hun al de bittere lasteringen zeide, die hij van hen honderd maal achter hun rug zegt; veronderstel dat hij zichzelf eens ontboezemde, en al zijn lage, gemene gedachten uitsprak, hoe wereldsgezind en zelfzuchtig zij in zijn ogen zijn; helaas! in welk een wereld van twist zouden wij zijn! ach nee, natuurlijk mens, u vermag niet eerlijk te zijn, u vermag niet de waarheid te spreken met elkaar; uw hart is zó laag dat u er een bedeksel over heen moet slaan. En uw gedachten van anderen zijn zó verfoeilijk dat u ze niet durft uitspreken: „Het hart is arglistig meer dan enig ding.”

b. In *zelf*bedrog. Sedert ik hier gekomen ben, heb ik met alle kracht gearbeid om een scheiding te maken tussen kostbaren en nietswaardigen. Ik heb u vele kentekenen gegeven, waaraan u kunt weten of u een ware bekering hebt ondergaan, dan of het slechts een bedrog des satans geweest is, of uw vrede was de vrede Gods of de vrede van de duivel, of u op de smalle weg waart, die ten leven leidt of op de brede weg des verderfs. Ik heb mijn best gedaan u de duidelijkste kentekenen uit de Schrift te geven, aan welke ge u zou kunnen toetsen; en nochtans zou ik niet in het minst verwonderd zijn, indien de meesten van u ten laatste bespeurden, dat zij zichzelf bedrogen hadden. Dikwijls gebeurt het dat iemand zeer bekommerd wordt over de toestand van zijn ziel, hij weent en bidt en vervoegt zich bij degenen die naar die weg des heils zoeken. Hij verandert nu zijn levenswijze en zijn begrippen. Hij spreekt van zijn bevinding en zijn

ijver in het gebed; misschien veroordeelt hij anderen grotelijks, en toch bezit hij geen ware verandering des levens hij wandelt naar het vlees, niet naar de Geest. Het is waar, anderen denken dat deze man een waar Christen is, en hij gelooft het zelf; zelfs houdt hij zich voor een uitnemend Christen, terwijl hij nochtans de Geest van Christus mist en Hem niet toekomt. Ach! „het hart is arglistig, meer dan enig ding!”

2. „Dodelijk.” Dit woord is aan een zegswijze van een geneesheer ontleend. Als de geneesheer bij een zieke geroepen wordt, die onherstelbaar is, schudt hij zijn hoofd en zegt: dit is een wanhopig (dodelijk) geval. Dit is juist de uitdrukking hier gebezigd. „Het hart is dodelijk” ongeneeslijk door menselijke geneesmiddelen.

Leert hieruit dat u bekering, een nieuw hart behoeft. Als wij met sommige mensen spreken over de noodzakelijkheid van een bekering, worden zij aangedaan; dan leggen zij enige kwade gewoonten af, zoals drinken, vloeken en liegen; zij leggen deze af en beloven ze nooit weder aan te nemen. Dan denken zij dat zij genoeg gedaan hebben en op de beste weg ten hemel zijn. Helaas dwaas, u bent niet dodelijk wegens uw drinken, vloeken en liegen maar uw *hart* is dodelijk. U hebt alleen de stromen tegengehouden maar de bron blijft bedorven het hart is zo goddeloos als ooit. Het hart is ongeneeslijk. U hebt een nieuw hart nodig. Niets anders dan dit zal in uw nood voorzien.

Leer hieruit dat u tot Christus moet gaan om genezen te worden. Toen de vrouw al het hare aan de medicijnmeesters te koste gelegd en geen baat gevonden had, maar veeleer erger geworden was toen hoorde zij van Jezus. O, zeide zij „indien ik maar Zijn klederen mag aanraken, ik zal gezond worden.” Jezus zeide tot haar: „Dochter, uw geloof heeft u behouden, wees genezen van deze uwe kwaal.” Kom dus ongeneeslijken tot Christus. De melaatsheid werd altijd als ongeneeslijk geacht. Daarom kwam de melaatse tot Jezus, en aanbeddend, zeide hij: „Heere, indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.” Jezus zeide: “Ik wil, word gereinigd; en ogenblikkelijk verliet hem de melaatsheid.” Enigen van u zien het in, dat uw hart dodelijk is. Welnu dan, knielt voor de Heere Jezus neer en zegt: „Heere: indien Gij wilt, Gij kunt mij reinigen.” U bent melaats, ongeneeslijk; Jezus kan en wil u reinigen.

3. Ondoorgrondelijk goddeloos. „Wie zal het kennen?” Niemand kende ooit de boosheid van zijn eigen hart. Wij zeilen over een zee, welker diepte wij nooit gepeild hebben.

1ste. Onbekeerde mensen hebben geen denkbeeld van wat er in hun harten schuilt. Toen Elisa aan Hazaël zeide welk een afschuwelijke moordenaar hij zou zijn, sprak Hazaël: „Is uw knecht een hond, dat hij deze grote zaak doen zou?” (2 Kon. 8 : 13). De zaden waren alle in zijn hart aanwezig, maar hij kende zijn eigen hart niet. Indien ik aan enigen van u gezegd had, toen u nog als kleine kinderen aan de knieën van u moeder speelde, welke grote zonden u later bedrijven zou, had u gewis gevraagd: „Ben ik een hond, dat ik deze dingen zou doen?” En toch ziet ge, dat u ze gedaan hebt. Indien ik ieder van u de zonden kon aanwijzen, die u nog zult bedrijven, zou u geschokt worden en een afschuw van u krijgen. Dit toont duidelijk aan hoe onwetend u omtrent uw hart zijt. Ik vermoed dat de meesten van u het als onmogelijk aanzien dat u ooit aan een moord, aan overspel, aan afval of lastering tegen de Heilige Geest zou schuldig zijn; dit ontspruit uit de onbekendheid met uw eigen duister hart. „Wie kan het kennen?”

2e. Enige mensen, die op de weg van de bekering zijn, hebben een diepe blik geslagen in de boosheid huns harten. Zij zien al de zonden van hun vroeger leven, als het ware, daarin verenigd. Zij zien dat hun vroegere zonden alle uit hun hart voortkomen en dat dezelfde weer kunnen tevoorschijn komen. En nochtans, ook de meest bekeerde zondaar kent niet het duizendste deel van de boosheid van zijn harten. U bent gelijk aan iemand, die in een duistere afgrond blik; u kunt alleen een paar ellen langs de zijden neerwaarts zien; zo ook kunt u slechts een weinig van uw hart ontdekken. Het is een afgrond van verderf, die bodemloos is: „Wie kan het kennen?”

3e. Enige kinderen Gods hebben grote openbaringen ontvangen van de boosheid van hun hart. Menigmaal wordt het hun gegeven om te zien dat de kiemen van iedere zonde daarin waren. Menigmaal zien zij dat er nooit een zonde bedreven werd in hemel, op aarde of in de hel, of deze stond in verbinding met hun eigen hart! Menigmaal zien zij, dat, als er geen andere bron van zonde was, waardoor het schone gelaat van de schepping verontreinigd kon worden, hun eigen hart een onuitputtelijke bron is, voldoende om ieder schepsel te bederven en elke plek in het heelal te verontreinigen. En nochtans kennen zij hun eigen hart niet. U bent gelijk aan een reiziger, die een blik slaat in de krater van een vuurspuwende berg; maar de rook laat niet toe dat hij er diep in ziet. U blik slechts enige ellen neerwaarts in de rokende vulkaan van uw eigen hart.

Leert hieruit, dat u ootmoediger moet zijn dan u ooit geweest zijt. Niemand van u is ooit genoeg vernederd geworden onder het gevoel van zonde, en wel omdat u nooit de put van uw eigen hart volledig gezien hebt. Er zijn kamers in uw hart, waarin u nog nooit geblikt hebt, afgronden in die oceaan, die u nooit peilde, fonteinen van bitterheid, die u nooit gesmaakt hebt. Indien u de boosheid van uw hart op het allerhoogste hebt gevoeld, buig u dan neer onder deze ontzaglijke waarheid, dat u slechts een paar ellen neerwaarts hebt gezien in een bodemloze afgrond, dat u een sluimerende vulkaan in u ronddraagt, een hart welks boosheid u niet kent noch kunt kennen.

II. De Getuige van het hart.

1. „Ik, de Heere.” Wij hebben gezien dat wij elkaars hart niet kennen; want „het hart is arglistig.” De mens ziet op de uiterlijke schijn. Wij hebben gezien dat niemand zijn eigen hart kent, dat de meesten niet weten wat daarin schuilt, en dat zij, die er het meeste van weten, slechts een klein gedeelte kennen. Maar hier is een onfeilbaar getuige. Hij, die de mens gemaakt heeft, weet wat in de mens is.

2. Merk op welk een nauwkeurig en streng Getuige Hij is. „Ik, de Heere, doorgrond het hart, en proef de nieren.” Er staat niet: *Ik ken het hart maar Ik doorgrond het*. Het hart des mensen is niet een van de vele voorwerpen, op welke God Zijn alziend oog slaat, maar het is er een, dat God afzonderlijk neemt, om het te doorgronden: „Ik doorgrond het hart.” Evenals de sterrenkundige zijn telescoop op de bepaalde ster richt, die hij wenst te onderzoeken, en al de lenzen daarheen bestuurt, opdat hij haar met alle juistheid zou kunnen bestuderen, zo ook is des Heeren oog in het open hart van ieder mens gericht. Evenals hij, die het zilver loutert, zijn oog op de smeltkroes geslagen houdt, en iedere verandering van het ziedende metaal zorgvuldig begluurt, zo ook geeft de Heere acht op iedere verandering in het hart des mensen. O, u natuurlijk mens, kunt u die blik verdragen? Hoe ijdel zijn al uw voorwendsels en bedeksels! God ziet u, zoals u

zijt. U kunt uw naaste bedriegen, uw leraar of uzelf; maar u kunt God niet bedriegen.

3. Merk op dat Hij een bestendig Getuige is. Hij zegt niet, Ik heb doorgrond, of Ik zal het doen, maar Ik doorgrond, Ik doe dit nu en altijd. Geen ogenblik van ons leven is er voorbijgegaan, dat Zijn rein en vorsend oog niet de verborgenste schuilhoeken van onze harten heeft bespied. Van onze kindsheid af tot op onze ouderdom toe rust Zijn oog op ons. De duisternis verbergt ons niet voor Hem. Duisternis en licht zijn beide voor Hem gelijk.

4. Merk op met welk doel Hij doorgrondt: „Om een iegelijk te geven naar zijn wegen, naar de vrucht zijner handelingen.” (vs. 10).

Indien u de juiste waarde van een daad wilt weten, moet u het hart doorgronden. Menige daad, die door de mensen toegejuicht wordt, is verfoeilijk in de ogen Gods, die het hart doorgrondt. Het geven van een aalmoes aan een arme man kan een daad zijn, zowel waardig een eeuwige beloning als een eeuwige straf. Indien het geschiedt uit liefde tot Christus, omdat de arme man een discipel van Christus is, dan zal de beloning zeker niet uitblijven. Christus zal zeggen: „Voor zoveel gij dit één van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dit Mij gedaan.” (Matth. 25 : 40). Maar als het geschiedt is uit hoogmoed of eigengerechtigheid, zal Christus dit verwerpen. Hij zal zeggen: „Gaaf weg van Mij, gij vervloekten, gij hebt het Mij niet gedaan.” De reden derhalve waarom Christus het hart doorgrondt, is, dat Hij rechtvaardig in de dag des gericht wil oordelen.

O toehoorders, hoe kunt u dit verdragen, u die zonder Christus leeft? Hoe kunt u die blik in uw hart gedurende uw hele leven verdragen, om geoordeeld te worden naar hetgeen dat heilig oog in u ziet? O, ziet u niet in, dat het hopeloos met u is? „Ga niet in het gericht met Uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.” (Psalm 148 : 2). O, als uw hart dodelijk is, en Zijn heilig oog het gedurig gadeslaat, wat kunt u dan anders verwachten, dan dat Hij u in de hel werpt? O, vlucht tot de Heere Jezus Christus als uw schuilplaats, naar het bloed dat uw zonden uitdelgt, naar de gerechtigheid die u bedekt. „De Heere is uw schild.”

Leert hieruit de treffende liefde van Christus. Hij was de enige, die de boosheid kende van de schepselen, voor welke Hij stierf. Hij, die de harten van de zondaars doorgrondt, stierf voor hen. Zijn oog alleen had hun harten doorgrondt, ja, het doorgrondde hun harten zelfs terwijl Hij kwam. Hij wist wat in de mens was. Hij stierf niet voor enige goedheid des mensen. Deze zag Hij niet. Hij zag geen kleine zonden in de mens. Hij is het enige Wezen in het heelal, dat al de zonden zag, die in het peilloze hart des mensen wonen. Hij zag tot op de bodem van de vulkaan, en nochtans kwam Hij en stierf Hij voor de mensen. Hierin is de liefde! Als tollenaars en zondaars tot Hem op aarde kwamen, wist Hij wat er in hun harten was. Zijn oog was op hen gedurende hun hele leven geslagen. Hij had al de lusten en driften gezien die er heersten, nochtans heeft Hij ze niet uitgeworpen. Zo ook met u. Zijn oog heeft al uw zonde gezien, de duisterste, zwartste uren, waarin u geleefd hebt. Zijn oog was op u. Nochtans stierf Hij voor de zodanigen, en nodigt u uit tot Hem te komen, en zal u geenszins uitwerpen. Amen.